

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗМУ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність проблеми. На сьогоднішній день світ надзвичайно швидко змінюється. Ми живемо в період, коли світові процеси впливають на життя населення навіть у найвіддаленіших куточках світу. Цьому сприяє швидке поширення інформації та формування єдиної інформаційної оболонки. Крім того, відбувається інтеграція економічного, політичного та культурного середовища між практично всіма країнами світу. Формується нове світове суспільство, де глобальні процеси є головним рушієм його розвитку. Розрізняється два основних поняття, що характеризують дані явища: глобалізація та глобалізм.

Метою дослідження є філософське осмислення понять глобалізму та глобалізації та дослідження впливів глобальних процесів на характер сучасного розвитку українського суспільства.

Завдання дослідження: характеристика основних філософських проблем, пов'язаних з глобалізмом на політичному, економічному, культурному, інформаційному рівнях; аналіз об'єктивних причин, що зумовили їхнє формування; дослідження їх в площині сучасного українського суспільства.

Об'єктом дослідження є глобалізм та глобалізація як основні поняття, що характеризують сучасний стан розвитку суспільства, зокрема українського.

Предметом дослідження є філософські проблеми, що існують в сучасному світі, виникли на політичному, економічному, культурному та інформаційному рівнях та пов'язані з глобальними світовими процесами.

Філософське осмислення глобалізму представлено в працях У. Бека, А. Печчеї, П. Тейяра де Шардена, К. Ясперса. Серед українських вчених дане питання досліджував В. Вернадський.

В умовах глобалізації відбувається переосмислення ідеалів та цінностей. Це особливо відображається в політичній площині. Почали масово поширюватися демократичні цінності серед держав світу. На сьогоднішній день в більшості державах сформувався демократичний тип політичної системи. Проте, разом із розповсюдженням демократії на перший план виходить філософська проблема: чи демократія є найдосконалішим політичним режимом? Ще в античні часи були противники даного устрою (Аристотель, Сократ, Платон). На даний час дана проблема продовжує бути актуальною. Поширюється думка стосовно того, що основні засади, на яких базується демократія, не виконуються навіть в сучасному суспільстві: «...на думку багатьох дослідників, й досі складно говорити про досягнення оптимального рівня участі громадян в організації та здійсненні влади»[5, с. 52]. Тому в розвинених державах здійснюється пошук нових способів удосконалення демократичної системи. Наша держава повинна не відставати. Поряд із закріпленням в суспільстві існуючих демократичних норм Україна має рухатися на шляху до розробки нових методів реформування політичної системи для гармонійного розвитку українського суспільства.

Створення великої кількості ТНК сприяло виникненню філософської проблеми: чи можуть вони стати рівноцінними державам. Вже на даний час певні ТНК мають фінансових ресурсів більше ніж деякі держави, тому їхній вплив на світові процеси стає все більш помітним. «З ТНК пов'язано тенденцію створення власної автономної економічної системи, що загрожує замінити собою міждержавний економічний порядок або істотно його видозмінити»[1, с. 6]. Тому їх подальший розвиток може суттєво змінити наявний світовий порядок. Передусім ТНК сприятимуть розвитку розвинених держав, в яких вони розміщені. Для України розвиток ТНК може мати як позитивний, так і негативний ефект. ТНК сприятиме розвитку технологій, що дозволить Україні можливість їх впроваджувати. Проте, в наслідок монополізації сфер впливу ТНК можуть лобіювати закони, що шкодять розвитку нашої держави.

Сучасні світові процеси суттєво впливають на особливість розвитку культури кожного народу. Впродовж століть культура була основою національної самобутності, тим

засобом, що дозволяв вирізняти народ серед інших. Народ міг вижити серед постійної боротьби з іншими народами, лише зберігши свої цінності, надбання, звичаї, традиції. Проте сучасні глобалізаційні процеси передбачають уніфікацію середовища, зокрема в культурному плані. Формуються світові глобальні культурні тенденції, мода, тренди. Тому національна культура зіткнулася із суперечностями, які потребують вирішення.

Однією з проблем, яку досліджує сучасна філософія, є питання вестернізації. Вестернізація існує як процес поширення західних (американських та західноєвропейських тенденцій) тенденцій серед світового суспільства. Воно проявляється в популяризації американської культури, демократичних порядків та європейських та стандартів. Оскільки Західна Європа та Америка є колицями свобод та прав людини, то це дає певний позитивний ефект для ряду країн з низьким рівнем життя та нерозвинутою правовою системою. Проте власне процес вестернізації містить безліч негативних ознак. «Поняття вестернізації є основою ідеології, згідно з якою все західне виступає як передове, а все інше, влаштоване не за західними зразками, є ознакою відсталості»[4, с.106]. Оскільки для кожної країни характерний свій стиль розвитку, то накладання західних традицій зумовить деформацію соціальних зв'язків та порушить природне функціонування та розвиток народ в цілому. Крім того, вестернізація зумовлює формування викривлених уявлень народу про глобалізаційні процеси, що й зумовить в подальшому формування антиглобалізаційних настроїв серед населення та формування негативних соціальних процесів (шовінізм, ксенофобія).

Для України проблема вестернізації є надзвичайно актуальною. Наша держава почала культурно взаємодіяти з США та країнами Західної Європи відносно недавно: з 90-х років ХХ століття. Тому взаємодія України із західними державами відбувається в швидкому темпі без належного осмислення. Для нас є характерним є просте копіювання західних традицій та відсутність спроб їхнього поєднання з власними цінностями, що їх Україна набула впродовж багатьох століть. «Ми отримали суспільство, яке, як криве дзеркало, відображає західну систему цінностей, не адаптовану до існуючих українських традицій»[3, с. 209]. Тому для України пріоритетним є гармонійне переплетення української культури та власного досвіду із західними стандартами при формуванні комплексної стратегії розвитку нашої держави.

Мусульманські терористичні організації активізували свою діяльність, все більш поширеними стали міжнародні терористичні акти. Україна в контексті зіткнення цивілізацій відіграє не останню роль. Історично сформувалось те, що через нашу державу проходять два умовні кордони. «Перший кордон розділяв також осіле й кочове населення і в результаті християнство та іслам. Другий бере початок від поділу Римської імперії між Римом і Константинополем і позначає відмінності в політичній культурі європейського заходу та сходу, що існують дотепер. Рух цих кордонів, що відбувався протягом століть, призвів до утворення унікального набору культурних рис, що сформували основи сучасної української самосвідомості» [6, с. 24]. Тому для України в сучасних реаліях це може проявитися наступним чином. З одного боку, у разі переростання суперечностей у боротьбу, Україна може стати місцем її ведення. З іншого боку, в умовах глобалізації Україна може стати своєрідним мостом між цивілізаціями, що сприятиме її активному розвитку.

Отже, на сьогоднішній день спостерігається формування світового простору, де визначальними чинниками є ринкові елементи. Внаслідок цього філософське осмислення питань в політичному, економічному чи культурному плані зазнало нових відтінків.

Список використаних джерел:

1. Алексєєнко, І. Транснаціоналізація виробництва і роль ТНК в забезпеченні сталого розвитку [Текст] / І. Алексєєнко // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Політологія. Соціологія. Філософія / редкол.: М. Вегеш (гол. ред.), В. Андрущенко, О. Бабкіна та ін. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2010. – Вип. 14. – С. 5–8.
2. Вплив ЗМІ на формування духовності особистості та суспільства / А.В. Сухорукова // Культура народів Причорномор'я. — 2006. — № 84. — С. 78-82.

3. Політика вестернізації України або знову про глобалізацію / Є. Нелін // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 147. - С. 207-210. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2016_147_54
4. Співвідношення процесів модернізації, вестернізації і глобалізації в сучасному суспільстві / Ю. В. Трач // Культура і мистецтво у сучасному світі. - 2013. - Вип. 14. - С. 101-107. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kmss_2013_14_16
5. Сучасна демократія: проблеми та перспективи розвитку/ Т. Андрійчук//Політичний менеджмент. – 2012. - №4-5. – С. 50-57.
6. Plokhy S. *The Gates of Europe : a History of Ukraine* / Serhii Plokhy. — New York : Basic Books, A Member of the Perseus Books Group, 2015. — 432 p.
7. Гончарук – Чолач Т., Джугла Н. Особливості української ментальності як основа національної самоідентифікації. / Т. Гончарук – Чолач , Н. Джугла / [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv
8. Гурик М. І., Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. – Економічна думка, 2010. – 126 с.